

2. Кваліфікаційна характеристика професії «Фахівець з фізичної рекреації» (проект). – Львів, 2009.
3. Recreation Coordinator (693) -USA, 2005.
4. Лотоненко А.В. Физическая культура и здоровье: Монография / А.В. Лотоненко. –М.: Еврощкола, 2008. – 450с.

СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ ТУРИСТИЧНИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ

Володимир Шкура, Галина Бутенко

Глухівський національний педагогічний університет

ім. О. Довженка

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства окреслилися принципово нові риси життєдіяльності людини. Поряд з позитивними факторами і умовами сучасного життя – процесами глобалізації, розвитком і функціонуванням інформаційних технологій, створенням нових умов для інтелектуально-творчого розвитку, можемо констатувати негативні наслідки малорухомого способу життя з постійним психічним перевантаженням, які негативно впливають на здоров'я і моральність нації в цілому [1].

Туризм є унікальним видом оздоровчої діяльності, який може ефективно сприяти у вирішенні вищезгаданої проблеми сучасного людства. Спортивно-оздоровчий туризм має на меті залучення різних верств населення і є наймасовішим видом людської діяльності. Хоча розвиток самодіяльного туризму носить стихійний характер, що ставить перед суспільством завдання підготовки фахівців в цій сфері [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах вітчизняної туристичної галузі чітко визначився окремий вид діяльності – спортивно-оздоровчий туризм. Цей унікальний сегмент туризму виник на самодіяльних засадах з ініціативи туристів-аматорів. Він поєднує в собі спорт і відпочинок, виховує патріотизм і національну самосвідомість.

Спортивно-оздоровчий туризм має не лише значне соціальне значення, а й економічну ефективність. Фахівці стверджують, що людина, яка активно займається спортивно-оздоровчим туризмом, щороку заощаджує для державного бюджету кошти, еквівалентні майже 400 американських доларів (виплати з фонду соціального страхування на лікування, непрацездатність, оздоровлення, тощо), тоді як держава витрачає на це лише 1 дол. у рік [2].

Спортивно-оздоровчий туризм є важливим аспектом у формуванні здорового способу життя, позитивної мотивації ставлення до життя фізичною культурою, активної життєвої позиції особистості у всіх сферах соціальної діяльності.

Так Федорченко В.К., Дьорова Т.А. зазначають, що характерною ознакою спортивно-оздоровчого туризму є різноманітність форм і багатоваріантність програм його організації та розвитку: спортивні походи, чемпіонати, змагання, експедиції, тощо. Загальна доступність спортивно-оздоровчого туризму сприяє масовій участі людей, особливо молоді, у природничо-пізнавальних походах, експедиціях та інших туристських акціях з активними засобами пересування [4].

Увесь спектр окресленої діяльності повинен забезпечуватись кваліфікованими фахівцями. Жодна галузь не має такої кількості працівників, які безпосередньо контактують із споживачами даних послуг, як у туризмі. Одночасно туризм є однією з найбільш працезатратних галузей виробництва. Середній показник зайнятості в туризмі становить 3 працівники на 10 туристів. Зараз чисельність працівників туристичних підприємств України становить близько 113,3 тис. чол. [3]. Але, не зважаючи на це, в нинішньому етапі розвитку спортивно-оздоровчого туризму спостерігається невідповідність між зростаючою кількістю споживачів і наявністю фахівців, здатних професійно забезпечити його функціонування. Зрозуміло, що головним завданням для вирішення цієї проблеми залишається підготовка кадрів для організації і проведення туристсько-спортивних і рекреаційно-оздоровчих заходів для різних груп населення.

Формування цілей статті. Метою нашої статті є систематизація і загальна характеристика сучасних форм та напрямків підготовки кадрів для туристсько-оздоровчої діяльності.

Результати дослідження. Підготовка кадрів для сфери туризму у радянський період та перші роки незалежності України традиційно був пов'язаний лише з підвищенням кваліфікації працівників, внаслідок відсутності базової освіти не вирішувало кадрової проблеми [1].

Упродовж тривалого часу вищі та середні навчальні заклади України не готували фахівців для галузі туризму. Тому, фундаментом туристична освіта в Україні – нова віха розвитку туризму. Першим в Україні вищим навчальним закладом нового типу, який розпочав підготовку кадрів для сфери туризму став навчально-науково-виробничий комплекс “Туризм, готельне господарство, економіка і право”, створений у 1995 р. Міністерством освіти України за погодженням з Міністерством юстиції України, Державним комітетом України по туризму, Державною митною службою України та Генеральною прокуратурою України [4].

Підвищенню якості підготовки фахівців, безумовно, сприяло введення з 2002/2003 навчального року до Переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, напряму 0504 “Туризм”. [5] Нині підготовкою фахівців у туристичній сфері України займаються понад 50 вищих навчальних закладів освіти різних форм власності та рівня акредитації [2].

У 2002 році Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка відкрив факультет фізичного виховання на базі соціально-гуманітарного інституту (м.Кролевець Сумської області), де студенти отримують кваліфікацію вчителів фізичного виховання та туристсько-спортивних організаторів.

Метою навчальної діяльності є сприяння у створенні ефективної системи правових і професійних знань студентів, розвитку національної освітньої діяльності, системи підготовки і підвищення кваліфікації кадрів туристичної галузі України, участь у співпраці з національними освітніми об'єднаннями, асоціаціями, навчальними закладами інших держав та міжнародними організаціями туристсько-рекреаційного профілю.

Основними завданнями навчальної діяльності студентів є:

сприяння розвитку бази освітньої діяльності, вдосконаленню системи підготовки і підвищення кваліфікації кадрів туристичної служби, наданню послуг у сфері туризму, рекреації, туристсько-спортивного господарства, поширення знань з питань туризму серед молоді та інших верств населення, залучення громадян до участі в розвитку туризму, та популяризації;

сприяння проведенню науково-дослідної роботи, видавничої діяльності в сфері спортивно-оздоровчого туризму;

координація дій щодо створення сприятливих умов для використання фахівців сфери туризму на вітчизняному і міжнародному ринках праці, а також їх фаховому обміну;

широкий обмін інформаційними, нормативними, методичними та іншими матеріалами як засобами навчально-виховного процесу;

участь у розробці та реалізації програм і проектів загальної, туристсько-рекреаційної, фахової вищої безперервної освіти.

Робота з студентами розпочинається із складання перспективних поточних планів їх навчання, у ВНЗ.

Основні завдання підготовки розділимо на чотири етапи:

1 етап – ознайомлення з теорією туризму і набуття елементарних практичних навичок для участі у змаганнях та не категорійних походах.

2 етап – набуття теоретичних та знань і практичних навичок з туризму, виконання залікових нормативів і вимог для отримання III спортивного розряду з спортивного туризму.

3 етап – вдосконалення навичок пересування під час походу, подолання природних перешкод на маршрутах середньої категорії складності. Оволодіння навичками надання першої долікарської медичної допомоги та транспортування потерпілого, виконання нормативів II спортивного розряду.

4 етап – подальше ґрунтовне вдосконалення і вивчення техніки пересування, страхування, вміння орієнтуватися в поході, оволодіння прийомами та навичками проведення рятувальних робіт, навичок самостійної організації та проведення спортив-

них категорійних туристських походів, виконання нормативів і вимог I спортивного розряду.

Висновки.

1. На сучасному етапі розвитку спортивно-оздоровчого туризму спостерігається невідповідність між зростаючою кількістю його прихильників і наявністю фахівців, здатних професійно забезпечити його функціонування.

2. Якісний «стрибок» у вирішенні проблеми підготовки кадрів в сфері туризму пов'язаний із запровадженням підготовки фахівців з напрямку 0504 «Туризм».

3. Соціально-гуманітарний інститут Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка є навчальним закладом, який одним з перших в Україні розпочав підготовку фахівців в туристичній галузі і успішно здійснює її протягом останніх восьми років.

Література:

1. Програма діяльності Федерації спортивного туризму України з розвитку спортивного туризму у 2004-2008 роках, протокол 1, п. 7 від 09.06.2001 року
2. Інформація про стан розвитку туристсько-краєзнавчої роботи серед учнівської молоді в Україні (станом на 1 вересня 2004 року) / Туризм і краєзнавство: Інформаційно-методичний вісник 16. К., 2004. 68 с.
3. Положення про систему підготовки кадрів спортивного туризму (Постанова Виконкому ФСТУ 11.03.02р.), Спортивний туризм: інформаційно-методичний збірник. Вип. 3. К., 2002.
4. Федорченко В.К. Історія туризму в Україні / В.К. Федорченко, Т.А. Дьорова. – К.: Вища школа, 2002. – 195 с.